

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com

1. ISTORIJA

1.1 Unix

Da bi razumeli popularnost i osobine Linux-a, moramo se vratiti u rane 70-te. Zamislimo računare veličine kuće. Veličina tih računara je predstavljala njihov suštinski (osnovni) problem, postojala je jedna stvar koja je napravljena Još gore: svaki računar je morao imati drugačiji operativni sistem. Softver je bio kreiran za neku posebnu namenu, i softver koji je namenjen jednom sistemu nije se mogao upotrebiti na nekom drugom sistemu. Onaj ko je mogao raditi na jednom sistemu on nije mogao raditi i na nekom drugom sistemu. Bilo je mnogo teško za korisnike i administratore.

Prvu verziju UNIX sistema razvio je Ken Thompson iz istraživačke grupe Bell laboratorija 1969. godine. Projektu se pridružio Dennis Ritchie i još nekolicina kolega koji su nastavili razvoj UNIX-a. Dennis Ritchie je pre toga radio na razvoju MULTICS operativnog sistema koji je imao jak uticaj na razvoj UNIX-a. Sledeća značajna verzija je Verzija 3, značajna po tome što je veći deo operativnog sistema bio napisan u programskom jeziku C, koji je razvijen u Bell laboratorijama kao podrška UNIX-u. Prva masovno korišćenja verzija UNIX operativnog sistema je Verzija 6 iz 1975. godine. Nakon Verzije 7 oformljena je posebna grupa, UNIX Support Group (USG) u okviru AT&T-a (u fiijem sastavu su Bell-ove laboratorije), čiji je zadatak bio da se brine o UNIX-u. Tako UNIX prestaje da bude istraživački alat i postaje komercijalan operativni sistem.

Mnoge agencije se pridružuju razvoju UNIX-a. Među njima su Rand, BBN, DEC, SCO, i Univerziteti Illinois, Harvard, Purdue i drugi. Međutim, najveći uticaj van Bell laboratorija imao je Kalifornijski Univerzitet Berkley.

Na ovom univerzitetu su započeli rad na VAX UNIX-u 32V, od koga su napravili verziju 3BSD. Ubrzo DARPA(Defence Advanced Research Projects Agency) naručuje od Berkley-ja standardni UNIX sistem za upotrebe u upravljanju. Tako je nastala verzija 4BSD. Ova verzija je obezbedila rad u mreži po DARPA Internet mrežnom protokolu (TCP/IP). Na univerzitetu Berkley su razvijeni mnogi drajveri za terminale, novi korisnički interfejs (C shell), novi tekst editori (exA/i), kompajleri za Pascal i Lisp, kao i mnogi drugi sistemski programi. Skraćenica BSD potiče od Berkley Software Distribution.

UNIX je jedan od najboljih i najpopularnijih operativnih sistema u svetu. Prvobitno je dizajniran kao alat za naučnike i programere za rad na tada najjačim računarima, a kasnije je prilagođen i raznim drugim raznovrsnim namenama. Uprkos tako dizajniranom - "komplikovanom" korisničkom interfejsu, i nedostatku standardizacije postao je najkorišćeniji operativni sistem, u poslovnoj primeni. Veliki broj drugih, sada popularnih, operativnih sistema kao svoju osnovu koriste neku verziju UNIX sistema.

1.2. Istorija Linux-a

| **SEMINARSKI rad** je preuzet sa sajta -> | web- <http://www.maturski.co.nr/> |

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com

2 LINUX KAO OPERATIVNI SISTEM

Pojam "Linux" je zapravo pomalo neodređen. "Linux" se koristi na dva načina: u užem smislu, da označi samo jezgro - srce svake verzije Linuxa - i uopštenije, da označi bilo koji skup aplikacija koje rade sa tim jezgrom, što se obično naziva *distribucija*. Posao jezgra je da pruži osnovno okruženje u kome aplikacije mogu da se izvršavaju, uključujući sisteme za upravljanje hardverom, poslovima i trenutno aktivnim programima.

| SEMINARSKI rad je preuzet sa sajta -> | web- <http://www.maturski.co.nr/> |

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com

2.1. Operativni sistem za istovremeno obavljanje više poslova

Reč "multitasking" verovatno vam je poznata, iako možda niste baš sigurni šta znači.

Kad su računari napredovali od Windowsa 3.1 na Windows 95, mogućnost tada novog Windowsa 95 da istovremeno obavlja više poslova bila je među njegovim najjačim adutima.

Reći da je operativni sistem u stanju da istovremeno obavlja više poslova, znači da on daje privid da istovremeno izvršava više od jedne aplikacije, odnosno procesa. Na primer, sistem štampa dokument, kopira datoteku, i poziva telefon dobavljača Internet usluga, dok korisnik mirno kuca tekst u programu za obradu teksta. Čak i dok se odvijaju svi ti poslovi u pozadini, program za obradu teksta, koji je u prvom planu, ne bi trebalo da se zamrzne ili da postane neupotrebljiv.

2.2. Višekorisnički operativni sistem

Još važnija od Linuxove mogućnosti da istovremeno obavlja više poslova, jeste njegova sposobnost istovremenog rada sa više korisnika, što mogu sve verzije i svi klonovi Unixa.

Sve verzije Windowsa i Mac OS-a su jednokorisnički sistemi. Bez obzira na to što neki uslužni programi Windowsa NT daju privid mogućnosti istovremenog rada sa više korisnika, u svim ovim operativnim sistemima u svakom trenutku može da bude prijavljen samo jedan korisnik i samo on može da pokreće aplikacije. Tek nedavno je pokušano da se Windows NT proširi tako da postane višekorisnička platforma, pod imenom Windows NT Terminal Server Edition.

U poređenju s tim, Linux omogućava istovremeni rad više korisnika, koristeći u potpunosti sposobnosti operativnog sistema za istovremeno obavljanje više poslova. Velika prednost toga je mogućnost primene Linuxa kao servera aplikacija. Korisnici mogu da se prijave na Linux putem lokalne mreže (LAN) i da zaista pokreću aplikacije na serveru, umesto na svjijim stonim računarima.

| **SEMINARSKI rad** je preuzet sa sajta -> | web- <http://www.maturski.co.nr/> |

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com

2.3. Linuxove aplikacije

Kao operativni sistem, Linux može biti upotrebljen za razvoj skoro svih vrsta aplikacija. Među raspoloživim aplikacijama za Linux postoje sledeće:

Aplikacije za obradu teksta

Programski jezici

X Windows

Alati za Internet

Baze podataka

Softver kompatibilan sa DOS-om i Windowsom

| **SEMINARSKI rad** je preuzet sa sajta -> | web- <http://www.maturski.co.nr/> |

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com

2.4. Linux kao besplatan softver

Uz sve mogućnosti koje Linux nudi, pomislili biste da je taj operativni sistem skup. Međutim, jezgro Linuxa i najveći broj aplikacija napisanih za Linux besplatni su i dostupni na Internetu, često bez ograničenja u pogledu kopiranja i dalje distribucije.

Za početak, jezgro Linuxa se distribuira pod GNU opštom javnom licencom (GPL). Ta posebna softverska licenca, koju je razvila Fondacija za besplatan softver (Free Software Foundation), potpomaže otvorenu distribuciju i, što je još važnije, otvoren razvoj softvera. Za razliku od softverskih licenci koje nudi većina komercijalnog softvera, GNU licenca

omogućava da svako dalje distribuira softver, čak i uz naplatu, uz uslov da u daljoj distribuciji i dalje vrede uslovi GNU licence. Drugim rečima, svako može da uzme GNU softver, preradi ga po želji, i ponovo ga distribuira, ali distributer ne može da spreči onoga ko od njega kupi softver sa GNU licencom da taj softver dalje distribuira.

2.5. Komercijalne aplikacije za Linux

Kao što ćete videti kasnije u ovoj knjizi, postoje komercijalne aplikacije za Linux, kao i komercijalne distribucije samog Linuxa. U tim slučajevima, većina proizvoda je licencirana sa većim ograničenjima od GNU standarda Linuxovog sveta.

| **SEMINARSKI rad** je preuzet sa sajta -> | web- <http://www.maturski.co.nr/> |

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com

3.BIRANJE DISTRIBUCUE

3.1 Šta je to distribucija?

Pojam distribucije je pomalo teško razumeti u svetu komercijalnih operativnih sistema, kao što su Windows 98 i NT, Mac OS, pa čak i komercijalnih Unix sistema.

3.2 Pregled glavnih distribucija

Većina glavnih Linuxovih distribucija je besplatna. Mogu biti prevučene s Interneta iz arhiva Linuxovog softvera, kao što su Metalab FTP lokacija ili TSX-11 Linux Repository na MIT-u.

Glavne distribucije:

Yellow Dog <http://www.yellcwdoglinux.com/>

Beehive <http://www.beehive.nu/>

Conectiva <http://www.conectiva.com/>

Debian GNU/Linux www.debian.org

Gentoo www.gentoo.org

Knoppix <http://www.knoppix.net/>

Lindows <http://www.lindows.com/>

Mandrake <http://www.mandrakelinux.com/en/>

RedHat <http://www.redhat.com>

Slackware <http://www.slackware.com>

SuSE www.suse.com

ProtOS 1.0 - prva srpska Linux distribucija

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com

Zašto mnogi nisu čuli za Linux ili ga ne koriste ako je tako dobar?

Kada se pomene Linux (ili UNIX) većina ljudi koji su i nešto čuli o istom uglavnom zamišljaju operativni sistem poput DOS-a, koji ima izuzetno negostoljubiv interfejs, i zahteva poznavanje mnoštva čudnih i nerazumljivih komandi. Legendarne priče, koje se više spominju kao nekih misterija, idu uz ime ovog operativnog sistema - najviše straha potencijalnih korisnika se vezuje već za sam proces instalacije - priče spaljenih monitora, matičnih ploča, zvučnih i grafičkih kartica, i potencijalni rizik po samu opremu - unapred odaljuju ljude od Linuxa. Dalje, mnogi od njih su videli neke screen shot-ove Linux-a i UNIX-a na kojima ti operativni sistemi izgledaju kao DOS, a DOS je nešto što većina korisnika koji danas drže do sebe - ne žele da koriste.

| **SEMINARSKI rad** je preuzet sa sajta -> | web- <http://www.maturski.co.nr/> |

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com

Linux je za sada poprilično "očerupan" naspram Windowsa, barem kada su video-igre u pitanju; ono što mu se uzima kao malo veća mana jeste nedostatak video-igara za samo Linux tržište - međutim, od skora se sve više igara pojavljuje i u Linux varijantama.

| SEMINARSKI rad je preuzet sa sajta -> | web- <http://www.maturski.co.nr/> |

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com

Sadržaj:

1. ISTORIJA	1
1.1 Unix	1
1.2. Istorija Linux-a	2
2. LINUX KAO OPERATIVNI SISTEM	4
2.1. Operativni sistem za istovremeno obavljanje više poslova	5
2.2. Višekorisnički operativni sistem	6
2.3. Linuxove aplikacije	7
2.4. Linux kao besplatan softver	8
2.5. Komercijalne aplikacije za Linux	9
3. BIRANJE DISTRIBUCIJE	10
3.1 Šta je to distribucija?	10
3.2 Pregled glavnih distribucija	11
Yellow Dog http://www.yellcwdoglinux.com/	12
Beehive http://www.beehive.nu/	12
Coectiva http://www.conectiva.com/12	12
Debian GNU/Linux www.debian.org	12
Gentoo www.gentoo.org	13
Knoppix http://www.knoppix.net/	13
Lindows tp://www.lindows.com/	13
Mandrake http://www.mandrakelinux.com/en/	14
RedHat http://www.redhat.com	14
Slackware http://www.slackware.com	14
SuSE www.suse.com	15
ProtOS 1.0 - prva srpska Linux distribucija	15
<i>Zašto mnogi nisu čuli za Linux ili ga ne koriste akoje tako dobar?</i>	16

| SEMINARSKI rad je preuzet sa sajta -> | web- <http://www.maturski.co.nr/> |

AKO želite kompletan RAD -> javite se na e-mail:

maturski@live.com